

Skogspolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlas sju motionsyrkanden om skogspolitik från den allmänna motionstiden 2010. De frågor som tas upp avser bl.a. skogsvårdslagen, skogsbruksmetoder, miljö- och kulturhänsyn, skydd av skog, skötselplaner och import av illegalt avverkat timmer. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete. I betänkandet finns åtta reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Skogspolitikens mål och skogsvårdslagen m.m.	6
Skydd av skog m.m.	10
Skogsskötsel m.m.	14
Import av illegalt avverkat timmer	17
Strategi för bioenergi	18
Reservationer	21
1. Skogspolitikens mål m.m., punkt 1 (MP, V)	21
2. Hyggesfritt skogsbruk, punkt 2 (MP, V)	21
3. Miljö- och kulturhänsyn m.m., punkt 3 (S, MP, V)	22
4. Skydd av skog, punkt 4 (MP, V)	23
5. Naturvårdsavgift vid avverkning, punkt 5 (MP, V)	24
6. Skogsskötsel m.m., punkt 6 (V)	25
7. Import av illegalt avverkat timmer, punkt 7 (S, MP, V)	25
8. Strategi för bioenergi, punkt 8 (S, MP, V)	26
Särskilda yttranden	27
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skogspolitikens mål m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ247 och 2010/11:MJ444 yrkande 4.

Reservation 1 (MP, V)

2. Hyggesfritt skogsbruk

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del och 2010/11:MJ444 yrkande 2.

Reservation 2 (MP, V)

3. Miljö- och kulturhänsyn m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del och 2010/11:MJ444 yrkande 1.

Reservation 3 (S, MP, V)

4. Skydd av skog

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del och 2010/11:MJ444 yrkande 3.

Reservation 4 (MP, V)

5. Naturvårdsavgift vid avverkning

Riksdagen avslår motion 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del.

Reservation 5 (MP, V)

6. Skogsskötsel m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ223 och 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del.

Reservation 6 (V)

7. Import av illegalt avverkat timmer

Riksdagen avslår motion 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del.

Reservation 7 (S, MP, V)

8. Strategi för bioenergi

Riksdagen avslår motion 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del.

Reservation 8 (S, MP, V)

Stockholm den 3 februari 2011

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Bengt-Anders Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjalmered (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Per Åsling (C), Pyy Niemi (S), Åsa Romson (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Christer Akej (M), Suzanne Svensson (S) och Christina Høj Larsen (V).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas sammanlagt sju motionsyrkanden om skogspolitik från den allmänna motionstiden 2010. Motionerna tar upp frågor som rör bl.a. skogsvårdslagen, skogsbruksmetoder, miljö- och kulturhänsyn, skydd av skog, skötselplaner och import av illegalt avverkat timmer. Samtliga motionsyrkanden avstyrks. I betänkandet finns åtta reservationer och ett särskilt yttrande.

Utskottets överväganden

Skogspolitikens mål och skogsvårdslagen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (M, MP, V) om skogsvårdslagen, hyggesfritt skogsbruk och efterlevnaden av regler för miljö- och kulturhänsyn.

Jämför reservationerna 1 (MP, V), 2 (MP, V) och 3 (S, MP, V).

Motionerna

I motion MJ247 (M) anförs att skogsvårdslagen bör ses över så att skogsägarna kan få friare händer att själva utveckla sitt ägande. Det framhålls att äganderätten är kraftigt inskränkt och att statens myndigheter styr såväl vad som får planteras som hur avverkning får ske.

Enligt motion MJ444 (MP) yrkande 4 bör skogsvårdslagen ändras så att den bygger på en ekosystemansats där produktionsmålet underordnas en långsiktigt ekologiskt hållbar utveckling av skogen. I samma motion (yrkande 2) anförs att skogsvårdslagen bör ses över i syfte att underlätta för hyggesfria metoder samt att hyggesfria metoder bör främjas.

Även i motion MJ294 (V) yrkande 9 delvis framhålls att skogsvårdslagsstiftningen bör förändras och att hyggesfritt skogsbruk bör införas som ett alternativt skogsbruk.

Enligt motion MJ444 (MP) yrkande 1 måste efterlevnaden av skogsvårdslagens regler för miljö- och kulturhänsyn säkerställas. Vidare anförs att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på sanktionsavgifter och andra åtgärder som behövs för att kraven i 30 § skogsvårdslagen ska uppfyllas.

Även i motion MJ294 (V) yrkande 9 delvis anförs att miljöhänsynen i produktionsskog bör stärkas och att sanktioner mot överträdelse av skogsvårdslagen bör införas.

Utskottets ställningstagande

Våren 2008 lade regeringen fram en skogspolitisk proposition, En skogspolitik i takt med tiden (prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18), vilken antogs av riksdagen i juni 2008. I propositionen gör regeringen bedömningen att grunderna för den skogspolitik som riksdagen beslutade om 1993 bör ligga fast. Regeringen betonade också skogens roll för klimatet, behovet av en ökad skoglig tillväxt samt behovet av en förbättrad generell hänsyn vid avverkning. Samtidigt fastställdes två jämförbara mål för skogs-

politiken – ett produktionsmål och ett miljömål. Utöver tillkomsten av de två jämförbara målen avreglerades politikområdet genom att bidrag avskaffades och skogsägarna i betydande utsträckning fick frihet under ansvar att själva bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk, så som landsbygdsminister Eskil Erlandsson anförde i sitt svar på interpellation 2009/10:26 om en ändrad skogsvårdslag. Han framhöll vidare att en del av den lagstiftning som sedan 1903 har utgjort ryggraden i den svenska skogsvårdslagstiftningen är kraven på att skogen ska förnygras efter avverkning och att avverkning och förnygring ska utföras på ett sätt som säkerställer att markens produktionsförmåga tas till vara. Liksom ministern påpekar är detta en mycket viktig aspekt, inte minst i dag när skogens roll för klimatet blir allt större. Ministern framhöll också att vårt behov av förnybara råvaror kommer att öka i framtiden, och hållbart brukade skogar kommer att vara avgörande i vår strävan efter ett hållbart samhälle.

Utskottet konstaterar att skogsvårdslagens två jämförbara mål för produktion respektive miljö är centrala för det svenska skogsbruket. Skogsvårdslagen tillsammans med sektorsansvaret innebär att åtgärder som krävs för att bevara skogslandskapets natur- och kulturmiljövärden är ett gemensamt ansvar för myndigheterna och skogsbruket. För skogsbrukets del innebär detta i praktiken att hänsyn till natur- och kulturmiljövärden ska tas vid varje avverkningstillfälle i enlighet med skogsvårdslagen.

Vad gäller frågan om insikten att skogen har betydelse för en rad miljömål och vikten av en ekosystemansats framhöll regeringen i den ovan nämnda propositionen att för flera av miljömålen är det tydligt att ett flertal ekosystemtjänster gynnas om uppsatta mål nås. Regeringen anförde vidare att eftersom markanvändningen är en av de aktiviteter som starkast påverkar ekosystemen behöver alla sektorer och alla aktörer fortsätta att utveckla hållbart brukande inom alla områden. Utskottet anser liksom regeringen att vi ska bruka ekosystemen utan att de förbrukas och sträva efter att förorenare i högre grad ska betala för sin miljöpåverkan. De gröna näringarna bör bli än mer miljö- och resurseffektiva samtidigt som beredskapen för att möta klimatförändringar måste bli bättre. Utskottet noterar också att för sektorerna jordbruk, skog och fiske har Statens jordbruksverk (rapport 2007:23), Skogsstyrelsen (dnr Jo2007/3690/LB) samt Fiskeriverket (dnr Jo2007/3671/JFS) haft i uppdrag att efter samråd med Naturvårdsverket utveckla och precisera begreppet hållbart nyttjande. Utskottet delar regeringens uppfattning att resultatet av myndigheternas arbete kan utgöra ett underlag i det framtida arbetet med strategier och miljömål.

Mot bakgrund av det anförda föreslås att motionerna MJ247 (M) och MJ444 (MP) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om skogsvårdslagen och hyggafria metoder påpekade landsbygdsminister Eskil Erlandsson i sitt svar på interpellation 2009/10:26 om en ändrad skogsvårdslag att skogsvårdslagen inte reglerar vilka specifika metoder som får, eller inte får, användas för att sköta skogen. Ministern anförde bl.a. att i 10 § skogsvårdslagen stadgas hur avverk-

ning på skogsmark får bedrivas och att en avverkning antingen ska vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller för att främja skogens utveckling samt vara anpassad till de lokala förhållandena. I skogsvårdslagens 5 § stadgas att skogsmarkens virkesproducerande förmåga ska tas till vara på ett godtagbart sätt. Ministern framhöll vidare att eftersom skogen är en nationell tillgång och skogsbruk är en mycket långsiktig verksamhet är det beprövade metoder som ska användas och att i de fall Skogsstyrelsen bedömer att en planerad avverkning inte uppfyller lagens krav på tillvaratagande av markens produktionsförmåga eller en ändamålsenlig förnygring kommer myndigheten inte att medge att avverkningen utförs på det föreslagna sättet. Vidare anförde ministern att det i myndighetens arbete ingår att kontinuerligt följa aktuell forskning, att anpassa tillämpningen av skogsvårdslagstiftningen efter detta och att tillhandahålla rådgivning och uppföljning på ett sådant sätt att de jämställda skogspolitiska målen uppfylls. Regeringen anser att den nuvarande lagstiftningen ger stort utrymme för ett mångfaldigt brukande av skogen, med stor frihet och ansvar för den enskilda skogsägaren att själv välja hur den egna skogen ska skötas inom de ramar som uppfyllandet av de jämställda skogspolitiska målen anger. Ministern anförde vidare att en skogsägare som vill bedriva ett annat skogsbruk än det vi kan kalla för traditionellt trakthyggesbruk kan fortsätta att besluta om sitt skogsbruk, men fortfarande gäller dock att avverkning inte får sänka tillväxten under en viss kravnivå som finns uttryckt i skogsvårdslagstiftningens s.k. § 10-kurva (ungefär 60 % av vad en traditionell skogsskötselmetod skulle kunna väntas ge). Ministern framhöll att det är en ganska låg siffra. Om en skogsägare vill avverka mer än så blir det en förnygringsavverkning. Då måste förnygringen utföras med en metod som är beprövad utifrån lokala förhållanden på den aktuella platsen. Ministern påpekade att skogsvårdslagstiftningen kan tyckas vara inriktad mot trakthyggesbruk, men den ger stor frihet att använda även hyggesfria metoder i brukandet. Metoden ska dock vara beprövad. Det ska finnas stöd i forskning eller erfarenhet som visar att metoden fungerar.

Utskottet har från Skogsstyrelsen fått följande uppgifter. Under 2005–2007 genomfördes den första fasen av projektet Kontinuitetsskogar och hyggesfritt skogsbruk. I slutrapporten (Meddelande 1/2008, Skogsstyrelsen) redovisas de resultat projektet hittills har kommit fram till, och förslag ges till fortsatta insatser. I regeringens regleringsbrev för 2008 anvisades medel för att fortsätta utveckla och analysera metoder för hyggesfritt skogsbruk utifrån ekonomiska, ekologiska, kulturella och sociala aspekter. Därmed inleddes projektfas 2 som sträckte sig över åren 2008–2010, med en budget på 3 miljoner kronor årligen. Under 2011 vill Skogsstyrelsen arbeta med att informera om de slutsatser man dragit och de kunskaper man fått genom projektet. Under hösten 2010 har Skogsstyrelsen även utarbetat ett dokument med sin policy vad gäller hyggesfritt skogsbruk, där man just påpekar att detta skogsbruk är bättre än trakthyggesbruk i vissa situationer. Bland annat sägs att hyggesfritt skogsbruk bör öka i omfatt-

ning där detta är motiverat ur miljö-, kulturmiljö-, eller skötselsynpunkt eller med hänsyn till rekreationsvärden och rennärningen. Exempel på områden som är lämpliga för hyggesfritt skogsbruk är skogar med naturvärden knutna till marksvampar, mossor, mollusker, hänglavar eller skogsfågelfaunan, liksom sumpskogar som är lämpliga att bruka och vissa skogar med höga sociala värden. Andra objekt kan vara skydds zoner mot vattendrag och skydds zoner mot nyckelbiotoper. Vidare sägs att praktiska tillämpningar av hyggesfritt skogsbruk i lämpliga skogar bör öka och användas för att successivt förbättra våra kunskaper. Policyn för hyggesfritt skogsbruk ska följas upp årligen eller tätare vid behov vad gäller omfattningen av och attityderna till hyggesfritt skogsbruk.

Vad gäller forskning om kontinuitetsskogsbruk har utskottet i sitt betänkande 2009/10:MJU17 framhållit att det bedrivs forskning om kontinuitetsskogar vid institutionen för skogsproduktion och institutionen för skoglig planering och ekonomi vid SLU genom att ett antal långliggande försöksytor följs och att produktionen mäts regelbundet. Studier görs av hur produktionen i en kontinuerligt beskogad skog ser ut i relation till en skog som kalavverkas. Även ekonomiska aspekter värderas i studierna. Inom Mistras projektet Heureka – Miljöinriktade beslutsstödsmodeller för skogsbruket finns möjlighet att testa hyggesfria skogsbruksmetoder.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna MJ444 (MP) yrkande 2 och MJ294 (V) yrkande 9 i berörd del.

När det gäller frågan om efterlevnaden av skogsvårdslagens regler för miljö- och kulturhänsyn konstaterar utskottet att så som regeringen anför i proposition 2009/10:155 Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete visar Skogsstyrelsens uppföljningar av den miljöhänsyn som tas på vissa brister. Med anledning av detta fastställde Skogsstyrelsen 2008 en strategi för miljöhänsyn vid skogliga åtgärder. Strategin innehåller bl.a. riktlinjer för bättre struktur och effektivare arbetssätt, kompetenshöjning av fältpersonal, utökad rådgivning, information samt tydliggörande av vilken omfattning av hänsyn som krävs enligt skogsvårdslagen. I propositionen anförts vidare att det utöver detta pågår ett arbete med kompetenshöjning inom ramen för landsbygdsprogrammet och att dessa åtgärder sammantaget bedöms på ett positivt sätt kunna leda till en utvecklad, ytterligare förbättrad och effektiv miljöhänsyn som tillsammans med andra åtgärder förstärker och bevarar den biologiska mångfalden i skogslandskapet.

Utskottet har från Landsbygdsdepartementet fått uppgift om att regeringen i oktober 2010 beslutade att ge Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att utarbeta en kunskapsplattform om vad som krävs för att uppnå en högre måluppfyllelse när det gäller hållbart skogsbruk. I uppdraget ingår att beskriva utförandet av dagens skogsbruk i relation till beslutade mål för naturvård och miljö inom skogs- respektive miljöpolitiken och att beskriva orsaker till de brister som påvisats. Förslag på hur bristerna kan åtgärdas ska redovisas. Uppdraget ska genomföras i dialog med Sveriges lantbruksuniversitet, Länsstyrelsen i Blekinge län, Miljömålsbered-

ningen (M 2010:04) samt andra berörda myndigheter och organisationer. Uppdraget är en del av det arbete som ingår i ett initiativ till en nationell dialog om ett hållbart skogsbruk med forskare, naturvårdare och skogsnäringen. Syftet är att utveckla det hållbara brukandet.

När det gäller en sanktionsavgift mot överträdelse av de s.k. hänsynsbestämmelserna i skogsvårdslagen (30 och 31 §§) anförde utskottet i sitt betänkande 2007/08:18 bl.a. att regeringens bedömning var att införandet av en sanktionsavgift skulle kräva schabloniserade föreskrifter på en detaljnivå som knappast skulle vara förenlig med den nuvarande skogspolitikens inriktning. Vidare ansåg utskottet i likhet med regeringen att en utveckling av någon form av sanktionsavgift skulle kunna komplettera de skogspolitiska tillsynsinstrumenten på ett eftersträvansvärt sätt men att ett sådant instrument måste vila på en stabil rättsäker grund och inte medge godtycke i tillämpningen. Mot den bakgrunden ansåg utskottet det vara rimligt att inte skogsvårdslagens hänsynsbestämmelser omfattas. Utskottet satte därför större tilltro till att en väl fungerande strategi för arbetet med generell hänsyn inom ramen för den rådande skogspolitikens grundläggande tankar om "frihet under ansvar" resulterar i att "rätt" hänsyn tas – i betydelsen den vid den specifika avverkningen för natur- eller kulturmiljövården mest effektiva hänsynen.

Enligt uppgifter från Skogsstyrelsen har mycket hänt sedan föreskrifterna och de allmänna råden till 30 § skogsvårdslagen skrevs. Bland annat har Skogsstyrelsen haft ett antal regeringsuppdrag som resulterat i påpekanden om att föreskrifter och allmänna råd för 30 § skogsvårdslagen behöver ses över. Skogsstyrelsen har därför som projekt att ta fram enkla och tydliga regler i föreskrifter och allmänna råd för 30 § skogsvårdslagen som samtidigt är och upplevs som ändamålsenliga. Projektet ska resultera i ett förslag till föreskrifter och allmänna råd som ska beslutas av Skogsstyrelsens styrelse den 13 april 2011. Utskottet, som inte finner skäl att frångå sina tidigare ställningstaganden, avstyrker motionerna MJ444 (MP) yrkande 1 och MJ294 (V) yrkande 9 i berörd del.

Skydd av skog m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (MP, V) om skydd av skog, skyddsarbete i eftersatta skogsmiljöer utanför Norrlands inland och en naturvårdsavgift för avverkning av skog.

Jämför reservationerna 4 (MP, V) och 5 (MP, V).

Motionerna

I motion MJ294 (V) yrkande 9 delvis framhålls att mer skog behöver skyddas och att inga skogar med höga naturvärden ska avverkas. Vidare framhålls att värdefull skog fortfarande avverkas i Sverige.

Enligt motion MJ444 (MP) yrkande 3 bör skydd av eftersatta skogsmiljöer utanför Norrlands inland ges högre prioritet i det fortsatta skyddsarbetet, eftersom regeringens sätt att nå hektarmålet ger en överrepresentation av den typ av skog som finns i Norrlands inland. I båda motionerna framhålls dessutom att Miljömålsrådet föreslog ett nytt etappmål 2008.

Utskottets ställningstagande

Enligt riksdagens beslut innebär miljökvalitetsmålet *Levande skogar* att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Bakgrunden redovisades i kapitel 17 i propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130 s. 137 f., bet. 2001/02: MJU3, rskr. 2001/02:36). Riksdagen har utöver miljökvalitetsmålet fastställt följande fyra delmål om långsiktigt skydd av skogsmark, förstärkt biologisk mångfald, skydd av kulturmiljövärden samt åtgärdsprogram för hotade arter (prop. 2004/05: 150 s. 152 f., bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:49).

Utskottet har tidigare framhållit (yttrande 2009/10: MJU2y) att regeringen i proposition 2009/10:155 Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete anfört att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet om ytterligare omfattande åtgärder vidtas. Det gäller både att hindra att skogar med höga naturvärden avverkas och att se till att skogsbruket bedrivs så att både den biologiska mångfalden och skogens kulturlämningar säkerställs. Vidare framhölls att regeringen gjort en något mer positiv bedömning än Miljömålsrådet eftersom den tagit initiativ till nya åtgärder sedan rådets rapport presenterades, men att det också krävs ytterligare omfattande åtgärder för att målets miljötillstånd ska vara uppnått. Vidare redovisades att skogliga processer ofta pågår under en längre tidsperiod än en generation och att ambitionerna att nå miljökvalitetsmålet *Levande skogar* därmed påverkas av att det tar lång tid för skogsekosystemen att återhämta sig, även om relevanta åtgärder har vidtagits. Möjligheten att nå målen förutsatte därför långsiktiga åtgärder, vidare framhölls att det därmed var av största vikt att den långsiktiga ambitionen behålls på en hög nivå. Utskottet noterade att skogarnas biologiska mångfald till viss del fortfarande var utsatt för utarmning och att skogar med höga naturvärden alljämt avverkades samt att bristande naturvårdshänsyn vid skogsavverkningen förekom, vilket påverkade måluppnåelsen negativt. Utskottet såg i likhet med regeringen ändå positivt på möjligheten att skapa förutsättningar för att uppnå målet inom en generation. Utskottet

noterade även att en rad åtgärder som ökar takten i skyddet av skogar behandlades i propositionen Hållbart skydd av naturområden (prop. 2008/09:214, bet. 2009/10:MJU9, rskr. 2009/10:28).

Utskottet konstaterar vidare att en parlamentarisk beredning fått i uppgift att ta fram beslutsunderlag för ett nytt etappmål för långsiktigt skydd av skogsmark i syfte att bidra till att miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* uppfylls. Förslaget ska innehålla en konsekvensanalys som bl.a. redovisar samhällsekonomiska konsekvenser. Enligt uppgifter från Landsbyggsdepartementet ska den parlamentariska beredningen redovisa sitt uppdrag den 31 mars 2011. Departementet har vidare upplyst utskottet om att regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att inom ramen för verkets uppgift att regelbundet göra en fördjupad utvärdering av möjligheterna att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen senast den 1 juli 2012 redovisa en samlad fördjupad utvärdering av nämnda möjligheter. En delrapport ska redovisas senast den 31 mars 2011. Delrapporteringen ska omfatta en utökad årlig redovisning för 2011 och innehålla förslag till reviderade preciseringar för miljö kvalitetsmålen, en slutredovisning av delmålen samt uppföljning av miljö kvalitetsmålen utifrån den nya bedömningsgrunden och de nya förslagen till preciseringar. Uppdraget ska genomföras i samverkan med andra berörda myndigheter som har ett ansvar i miljö målssystemet.

Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ294 (V) yrkande 9 i denna del lämnas utan vidare åtgärd.

Vad gäller skydd av eftersatta skogsmiljöer utanför Norrlands inland kan hänvisas till vad utskottet tidigare anført om arbetet för att undvika snedfördelning i skyddet av skog (bet. 2009/10:MJU9).

Beträffande frågan om behovet av en revidering av de regionala strategierna för att uppnå intentionerna i det delmål vad avser miljö målet *Levande skogar* som antagits av riksdagen och för att undvika en regional snedfördelning konstaterar utskottet inledningsvis att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2005 fastställde en nationell strategi för formellt skydd av skog som gäller delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark. I strategin anges hur mycket skogsmark som avses skyddas i varje län inom delmålet för skydd av skog, baserat på en analys av länens olika förutsättningar när det gäller bl.a. naturvärden. I samtliga län har Skogsstyrelsen och länsstyrelserna gemensamt beslutat om regionala strategier för skydd av skogar, där den nationella skogsstrategin fått en regional anpassning. Utskottet delar regeringens uppfattning att de nationella och regionala strategier för skydd av skog som myndigheterna har tagit fram också i fortsättningen är en bra utgångspunkt för arbetet med skydd av värdefulla skogar. – – –

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har under 2009 utvärderat det hittillsvarande arbetet enligt den nationella strategin för formellt skydd av skog (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, Kontrollstation, Utvärdering av Nationell strategi för formellt skydd av skog, 2009). I utvärderingen konstateras att strategin i huvudsak har ett brett stöd. Strategin har implementerats i hög grad i det regionala arbetet, urvalet av områden som skyddas har förbättrats liksom samverkan mellan myndigheterna och dialogen med markägarna. – – –

I likhet med vad som anförs i propositionen anser utskottet att det är bekymmersamt att skyddsvärda skogar fortfarande avverkas. Såväl det allmänna som skogsägarna måste göra stora ansträngningar för att skyddsvärda skogar inte påverkas negativt. Med skyddsvärda skogar menas t.ex. nyckelbiotoper. Det bör gå att finna flera lösningar för att trygga naturvärdena, antingen genom frivilliga åtaganden, i avtalsform eller genom områdesskydd, med de olika nya verktyg och arbetssätt inom naturvården som föreslås i propositionen.

Utskottet har från Landsbyggsdepartementet fått följande uppgifter. I det uppdrag som Naturvårdsverket ska redovisa till den 1 juli 2012 (delrapport 31 mars 2011, se ovan) vad gäller en fördjupad utvärdering av miljökvalitetsmålen 2012 samt en utökad årlig redovisning 2011 ingår att bedöma om delmål med målår 2010 har nåtts. I bedömningen ska hänsyn tas till den regionala utvecklingen för respektive delmål i den mån det har regional anpassning. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ444 (MP) yrkande 3.

Vad slutligen gäller frågan om en naturvårdsavgift för avverkning av skog som öronmärks för formellt skogsskydd m.m. vill utskottet så som ovan påpekats erinra om att grunderna för gällande skogspolitik beslutades av riksdagen 1993. Då fastställdes två jämställda mål för skogspolitiken – ett produktionsmål och ett miljömål. Utöver tillkomsten av de två jämställda målen avreglerades politikområdet genom att bidrag avskaffades och skogsägarna i betydande utsträckning fick frihet under ansvar att själva bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk. Vidare vill utskottet erinra om att det ingår i det särskilda sektorsansvaret för miljömålsarbetet att genomföra åtgärder för att myndigheten och aktörerna inom sektorn ska integrera miljöfrågorna i sin verksamhet, så att sektorns negativa miljöpåverkan minskas och den positiva miljöpåverkan förstärks. Därmed bidrar både myndigheten och aktörerna till att uppnå miljökvalitetsmålen som en del i hållbar utveckling. Så som regeringen anförde i propositionen Hållbart skydd av naturområden är ett tillvaratagande av engagemanget hos markägare, brukare och andra aktörer avgörande för att de miljökvalitetsmål som rör biologisk mångfald och långsiktigt skydd av naturområden ska kunna nås. Frivilliga åtgärder ska även fortsättningsvis ha stor betydelse parallellt med formellt skydd av naturområden. Vidare framhöll regeringen att det är av stor betydelse att skapa drivkrafter för markägare att själva ta initiativ till att bevara natur, både frivilligt och i form av formellt skydd. Utskottet anser liksom regeringen att markägare som värnar höga naturvärden på sin mark ska få uppskattning från samhället. De ska även kunna få ersättning när naturvårdsintressen innebär väsentliga intrång i deras möjligheter att bruka sin fastighet. Utbildningsinsatser och information till markägare, brukare och andra intressenter i naturvårdsarbetet har stor betydelse.

Enligt Landsbyggsdepartementet bygger svensk skogspolitik på att markägare har fått frihet under ansvar att själva bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk. En avgift skulle kunna ses som att ansvaret förs över på staten, vilket inte är önskvärt. Det finns ett övergripande sektorsansvar, vilket inne-

bär att i den mån hänsyn till natur och kulturvärden inte tas på tillbörligt sätt ska det åtgärdas. Att införa en avgift skulle inte heller följa den linje som regeringen valt vad gäller regelförenkling.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion MJ294 (V) yrkande 9 i denna del.

Skogsskötsel m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (M, V) om ett obligatoriskt krav på skötselplaner för skog i kommuner och statligt ägande av skogsområden.

Jämför reservation 6 (V).

Motionerna

Enligt motion MJ 294 (V) yrkande 9 delvis måste staten bedriva ett aktivt förvaltnarskap över sina skogsområden, och det statliga ägandet av skogsområden bör samlas i ett bolag som inte har avkastning som främsta mål utan hållbar användning av skogens resurser.

I motion MJ233 (M) framhålls att det bör vara obligatoriskt att upprätta skötselplaner för kommuner med tätortsnära ädellövskog och övrig skog för att garantera kontinuitet i skötseln av dessa områden.

Utskottets ställningstagande

När det gäller statligt ägande av skogsområden vill utskottet inledningsvis erinra om att Naturvårdsverket i februari 2004 rapporterade uppdraget Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar. Utredningen var ett regeringsuppdrag att bedöma vilka statliga skogsmarker som bör ges formellt skydd främst i form av naturreservat. Enligt uppgifter från Naturvårdsverket äger statliga skogsföretag en femtedel av den svenska skogen, 4,5 miljoner hektar skogsmark. Sveaskog är störst med 3,5 miljoner hektar skog. Fastighetsverket har 800 000 hektar och Försvaret (Fortifikationsverket) 107 000 hektar. Dessutom äger staten genom Naturvårdsverket 1,1 miljoner hektar mark, varav stora delar är fjäll och skog i nationalparker och naturreservat i Norrland. Genom inventeringen identifierades 1 078 skogsområden med höga skyddsvärden på statens mark som inte tidigare var skyddad. Efter inventeringen har två överenskommelser slutits med Sveaskog. Den första slöts i december 2005 mellan Naturvårdsverket, Sveaskog och Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län om Sveaskogs marker i de båda länen. Ytterligare en överenskommelse träffades i juni 2008 och den handlade om 70 000 hektar som ska avsättas som naturreservat och vara kvar i Sveaskogs ägo. Utskottet konstaterar vidare att

regeringen i propositionen Hållbart skydd av naturområden (prop. 2008/09:214, bet. 2009/10:MJU9) anförde att staten på sin egen mark bör säkerställa ett långsiktigt skydd av områden med höga naturvärden för att bidra till uppfyllelsen av miljö kvalitetsmålen. Utskottet noterar även att regeringen i samma proposition nämner att de inventerade skogsområden på Statens fastighetsverks markinnehav som har höga skyddsvärden (ca 110 000 hektar produktiv skogsmark) och de inventerade skogsområden på Fortifikationsverkets marker som har höga skyddsvärden (ca 16 000 hektar produktiv skogsmark) långsiktigt bör undantas från skogsbruk. Vidare anger regeringen att Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att komplettera redovisningen av uppdraget om naturvärdesbedömning av statlig skogsmark med ett fördjupat samråd med Fortifikationsverket. Som utskottet tidigare har framhållit (bet. 2009/10:MJU9) bör vikten av att staten har en helhetssyn på den skogsmark man förvaltar och själv försöker bidra till att säkerställa ett långsiktigt skydd av skogsområden med höga naturvärden betonas. Utskottet vill även nämna att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i rapporten Naturskydd i ett internationellt perspektiv har understrukt att statens skyddsvärda skogar bör bevaras långsiktigt (Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens rapport 5742, Naturskydd i ett internationellt perspektiv – Förslag till åtgärder i Sverige, 2007). Utskottet har från Landsbyggsdepartementet fått följande information. Av historiska skäl är ägandet uppdelat på flera olika statliga aktörer. Det har inte funnits skäl till att ändra detta förhållande. Dessa aktörer har olika syften med sitt ägande. Att skydda och vårda naturen är exempelvis det främsta syftet för Naturvårdsverkets ägande av naturreservat och nationalparker. Även kulturvård ingår som ett syfte för staten. Det vore dock fel att säga att statliga bolag som Sveaskog bara har hög avkastning som syfte. Sveaskog ska bedriva ett hållbart skogsbruk. Utskottet kan vidare konstatera att det i Sveaskogs bolagsordning slås fast att bolaget i sin verksamhet ska beakta naturvårdshänsyn, vilt- och faunavård. Så som framhålls i Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU22 har detta konkretiserats i ett ambitiöst naturvårdsarbete med flera olika instrument, bl.a. Naturhänsyn i produktionsskogar, Ekoparker och Naturvårdsskogar.

Utskottet delar regeringens syn på vikten av statens ansvar att bidra till och säkerställa ett långsiktigt skydd av skogsområden med höga naturvärden i de statligt ägda skogarna, samtidigt som man också har ett uppdrag att bedriva ett hållbart skogsbruk. Utskottet vill också lyfta fram den positiva överenskommelse som gjordes mellan regeringen och Sveaskog under det föregående året och som innebar att Sveaskog skulle kunna användas som utbytesskog vid avsättningar av skyddsvärda skogar. Det är angeläget att denna uppgörelse följs upp. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ294 (V) yrkande 9 i denna del.

Vad gäller frågan om skötselplaner för tätortsnära ädellövskog och övrig skog anförde utskottet i sitt betänkande 2009/10:MJU9 att det i likhet med regeringen ansåg att den tätortsnära naturen är av stor betydelse och att

det är angeläget att framför allt kommunerna tar ansvar för den långsiktiga tillgången till naturområden i alla tätorter i sin planering. Utskottet delade regeringens uppfattning att det nya föreslagna Lonaprogrammet borde vara ett bra verktyg för att gynna den tätortsnära naturen i olika avseenden, såväl när det gäller utveckling och skötsel som skydd. Utskottet framhöll även att länsstyrelserna i storstadsregionerna tillsammans med kommuner och andra aktörer bör fortsätta genomförandet av de pågående programmen för tätortsnära natur. Även andra kommuner bör ta fram strategier för att bevara tätortsnära natur, särskilt där konkurrensen om mark är hög. Vid sidan av bevarande kan frågor om skötsel och tillgänglighet behandlas i sådana strategier. Utskottet konstaterade vidare att kommunen och staten sedan länge har ett gemensamt ansvar för det allmännas arbete med naturvård och biologisk mångfald. Kommunens viktiga roll i markanvändningsplaneringen innebär att frågor om naturmiljöer och biologisk mångfald vägs in i kommunens översiktsplanering och i andra kommunala planer. Det är också vanligt att kommuner tar fram kommunala naturvårdsprogram och olika inventeringar för att förbättra kunskapsläget om naturmiljön i kommunen. I likhet med regeringen ansåg utskottet att kommunernas arbete med naturvård ger förutsättningar för att öka den lokala delaktigheten genom att åtgärderna genomförs närmare medborgarna, liksom att det är viktigt att frågorna om biologisk mångfald och friluftsliv kan ges förutsättningar att integreras i kommunens olika verksamhetsområden. Utskottet konstaterade även att många kommuner arbetar aktivt med områdesskydd, främst genom att bilda kommunala naturreservat, och att kommunerna också har möjligheter att i sina detaljplaner tillvarata intressen av att bevara naturen.

Utskottet erinrar om att kommunen genom att bilda naturreservat har en möjlighet att använda miljöbalkens bestämmelser som ett verktyg i markanvändningsplaneringen vid sidan av exempelvis detaljplaner. Genom att skydda naturområden med stöd av miljöbalkens bestämmelser, vanligtvis som naturreservat, kan tätortsnära grönområden långsiktigt bevaras. Enligt miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*, delmål 1, ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för bl.a. hur grönområden och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljöändamål som friluftssändamål. Bevarande av tätortsnära naturområden är också en aspekt inom hållbar stadsutveckling. Hösten 2008 inrättade regeringen Delegationen för hållbara städer (Miljövårdsberedningen, Jo 1968:A) som har till uppgift att verka för en hållbar utveckling av städer, tätorter och bostadsområden där hög livskvalitet går hand i hand med förbättrad miljö, ekonomisk tillväxt, social sammanhållning och minskad klimatpåverkan.

Enligt uppgifter från Naturvårdsverket arbetar man där med att ta fram en nationell strategi för skogsskötsel i naturreservat och nationalparker. Tanken är att strategin ska säkerställa att man genom en god förvaltning av dessa skogar bevarar och utvecklar de värden som skyddas. Strategin

kommer att klargöra viktiga principer för förvaltning samt visa vilka prioriteringar som gäller 2009–2020. Skötselinsatserna ska på ett effektivt sätt bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande skogar*, *Ett rikt växt- och djurliv* och *Ett rikt odlingslandskap*. Ett syfte med strategin är att aktörer med intresse för skötsel av skyddad natur, t.ex. andra myndigheter, skogsbruket och ideella naturvårdsorganisationer, ska förstå och känna förtroende för de prioriteringar som görs. Ett förslag till strategi har varit ute på remiss under våren 2010. Under hösten 2010 har ett antal fälträffar att genomförts tillsammans med länsstyrelserna. Strategin kommer att bearbetas utifrån inkomna remissvar samt med vägledning från de diskussioner som förts på fälträffarna.

Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ223 (M).

Import av illegalt avverkat timmer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkande (V) angående import av illegalt avverkad skog.

Jämför reservation 7 (S, MP, V).

Motionen

Enligt motion MJ294 (V) yrkande 9 delvis bör en bindande lagstiftning och ett regelverk införas som stoppar importen av illegalt avverkad skog inom Sverige och EU, då import av illegalt avverkade skogsprodukter från tredje världen leder till skövlad regnskog, utarmad biologisk mångfald och allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Utskottets ställningstagande

Som miljö- och jordbruksutskottet tidigare har anfört (bet. 2009/10: MJU18) genomförs EU:s politik för att främja timmer och trävaror som är hållbart producerade, bl.a. genom handlingsplanen för skogslagstiftningens efterlevnad, styrelseformer och handel (Flegt, Forest Law Enforcement and Governance). Utvecklingen av de frivilliga partnerskapsavtalen med timmerproducerande länder är central i den. Syftet med partnerskapsavtalen är att ge en garanti för att exporten från dessa länder omfattas av en licens som visar att timret har avverkats på ett lagligt sätt. Genom avtalen upprättas också en ram för att ta itu med problem som gäller styrelseformer och efterlevnad av lagstiftningen och som ofta ligger bakom avskogning och skogsdegradering. Enligt uppgifter från Skogsstyrelsen har systemet med Flegtlicenser skapats för att försöka komma till rätta med det akuta problemet med olaglig skogsavverkning och därmed sammanhängande handel.

Enligt licenssystemet ska trävaruprodukter som exporteras från ett partnerland och införs i gemenskapen och är avsedda för övergång till fri omsättning åtföljas av en Flegtlicens.

En annan åtgärd inom ramen för handlingsplanen för Flegt är en förordning som inför en skyldighet för EU:s aktörer att minimera risken för att timmer och trävaror som avverkats olagligt kommer in i deras leveranskedja. Den 20 oktober 2010 antogs förordningen (EU) nr 995/2010 om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden. Förordningen fokuserar på det första tillfälle när timmer och trävaror görs tillgängliga på EU:s marknad. Definitionen av vad som är att betrakta som olagligt avverkat tar sin utgångspunkt i avverkningslandets lagstiftning. Åtgärderna syftar till att avhålla aktörer från att släppa ut timmer eller trävaror på marknaden utan att så långt det är möjligt ha försäkrat sig om att det är lagligt avverkat. Förordningen tar således fokus på verksamhetsutövarnas agerande snarare än produkterna. Det framgår av förordningen att den inte ska tillämpas om varorna omfattas av en Flegtlicens. Detsamma gäller om varorna omfattas av Citesreglerna.

Utskottet kan även konstatera att till framgångarna under klimatförhandlingarna i Cancún räknas bl.a. ett ramavtal för att rädda regnskogen och hållbart skogsbruk i utvecklingsländerna genom det s.k. REDD plus. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion MJ294 (V) yrkande 9 i denna del lämnas utan vidare åtgärd.

Strategi för bioenergi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande (V) om en nationell strategi för bioenergi.

Jämför reservation 8 (S, MP, V).

Motionen

I motion MJ294 (V) yrkande 9 delvis framhålls att vi behöver en nationell strategi för bioenergi för att klara en ökad produktion av denna energi utan att minska den biologiska mångfalden. Vid uttag av biomassa måste ansvar tas för skogens biologiska mångfald.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan utskottet konstatera att när det gäller frågan om en nationell bioenergi strategi tog riksdagen ställning till motionsyrkanden om att utveckla en sådan strategi våren 2008 (bet. 2007/08:NU10). Näringsutskottet avstyrkte förslaget med hänvisning till att EU-kommissionens förslag

till direktiv om främjande av förnybara energikällor bl.a. innefattar krav på att varje medlemsstat ska ta fram en handlingsplan som bl.a. innehåller mål och åtgärder för att nå dessa mål och att särskilt fokus då ska läggas på att utveckla biobränslen. Utskottet noterar vidare att enligt uppgifter från Näringsdepartementet har Sveriges handlingsplan lämnats in till EU-kommissionen. Det är ett detaljerat dokument som behandlar alla typer av förnybar energi. Kommissionen kommer nu att se över medlemsstaternas handlingsplaner för att se om de uppfyller de kriterier som ställs.

Hösten 2010 framhöll utskottet vidare (bet. 2010/11:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel) att regeringen så som anförs i budgetpropositionen arbetar för stabila förutsättningar för att öka en hållbar produktion av biomassa. Ett viktigt led i detta arbete är genomförandet av direktivet för främjande av förnybar energi (2009/28/EG). Riksdagen beslutade under våren 2010 lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen (prop. 2009/10:164, bet. 2009/10:MJU26, rskr. 2009/10:299). Lagen om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen genomför direktivets bestämmelser om hållbarhetskriterier. Direktivet är ett medel för att uppnå Europeiska unionens mål att 20 % av unionens bruttoenergianvändning ska tillgodoses genom energi från förnybara energikällor senast 2020 och att andelen energi från förnybara energikällor när det gäller alla former av transporter ska uppgå till minst 10 % av den slutliga energianvändningen i transporter i varje medlemsstat 2020. Bland de förnybara energikällorna ingår biodrivmedel och flytande biobränslen. För dessa energikällor anges i direktivet vissa kriterier som de måste uppfylla för att användningen av energikällorna ska få beaktas vid uppnåendet av målet. Dessutom anges i direktivet att endast biodrivmedel och flytande biobränslen som uppfyller dessa kriterier får beaktas vid uppfyllandet av kvoter för energi från förnybara energikällor och komma i fråga för finansiellt stöd för användning av dessa energislag. Direktivets krav på att hållbarhetskriterierna ska uppfyllas för att finansiellt stöd ska ges kommer att behandlas i särskild ordning, då ytterligare utredning krävs i den delen. Mot bakgrund av de globala utmaningar som klimatförändringen medför krävs, förutom ökade forskningsinsatser, både en effektivare energianvändning och en ökad produktion och användning av biomassa för energiändamål och som bioråvara till industrin. Utskottet ansåg i likhet med regeringen att det är viktigt att en ökad produktion kan uppnås samtidigt som miljömålen för biologisk mångfald och minskad övergödning nås. De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion, och arbetet med hållbarhetskriterier är som anförs i propositionen ett viktigt steg för att tillhandahålla hållbart producerade biobränslen ur jord- och skogsbruket. Utskottet konstaterade vidare att som ett led i regeringens arbete med att Sverige ska bli oberoende av fossila bränslen har ett förslag till biogasstrategi tagits fram (ER 2010:23). Förslaget till biogasstrategi har utarbetats av Energimyndigheten i samråd med Jordbruksverket och Natur-

vårdsverket. Enligt förslaget prioriteras i första hand de substrat som innebär att kretsloppet kan slutas, dvs. avfallsprodukter. Utskottet noterade vidare att biogasstrategin enligt uppgift kommer att remissbehandlas innan fortsatt beredning sker inom regeringskansliet.

Utskottet vill även påminna om att så som påpekades i utskottets betänkande 2009/10:MJU17 pågår ett viktigt forskningsprojekt på området benämnt Future Forests – Sustainable Strategies under Uncertainty and Risk. Mistra (Stiftelsen för miljöstrategisk forskning) har beviljat finansiering av projektet under perioden 1 januari 2009–31 december 2012, med en möjlig förlängning med ytterligare fyra år. Som bl.a. anförs utvecklar Future Forests ny kunskap inom flera viktiga områden där nödvändig information för en hållbar utveckling i skogen och skogsbruket i dag saknas eller är ofullständig, och ett huvudmål för forskningen inom Future Forests är att förstå hur skogssystemet uthålligt kan leverera varor och ekosystemtjänster.

Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ294 (V) yrkande 9 i berörd del.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Skogspolitikens mål m.m., punkt 1 (MP, V) av Åsa Romson (MP) och Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ444 yrkande 4 och avslår motion 2010/11:MJ247.

Ställningstagande

Enligt skogsvårdslagen ska skogspolitiken ha två jämställda mål. I praktiken har det inte varit så. Produktionsmålet har varit överordnat. Vi inser att hela vårt samhälle och vår existens i grunden är beroende av ekosystemen och deras tjänster. Därför bör bibehållna ekosystem, i händelse av målkonflikt, normalt vara överordnat andra mål. Ökat virkesuttag bör inte ske, som i regeringens politik, på bekostnad av målet om biologisk mångfald. Skogen är mycket mer än virkesproduktion. Den tillhandahåller livsmiljöer för en mängd olika arter, av vilka många är hotade, och livsnödvändiga ekosystemtjänster och är en viktig källa för mänsklig rekreation.

Vi anser vidare att miljöhänsynen i skogsvårdslagens 1 § är reducerad till biologisk mångfald. Det är olyckligt. Skogen har betydelse för en rad olika miljömål. Skogsvårdslagen bör utgå ifrån en ekosystemansats och uttrycka insikten att andra miljömål berörs av skogen och dess skötsel. Vi anser därför att skogsvårdslagen bör ändras så att den bygger på en ekosystemansats där produktionsmålet underordnas en långsiktigt ekologiskt hållbar utveckling. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Hyggesfritt skogsbruk, punkt 2 (MP, V) av Åsa Romson (MP) och Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del och 2010/11:MJ444 yrkande 2.

Ställningstagande

Fortfarande avverkas värdefull skog i Sverige. Under perioden 2004–2008 avverkades 12 600 hektar oskyddade värdekärnor, vilket motsvarade en femtedel av de värdekärnor som fått skydd under perioden. Det är mycket angeläget att göra en genomgång av läget för den biologiska mångfalden utanför skyddade områden. Både skogsbruket och förvaltningen av områden med formellt skydd behöver ta större miljöhänsyn. Skogsstyrelsen konstaterar i sina utvärderingar av skogspolitiken (t.ex. SKS Meddelande 2002:1) att det är en mindre del av skogsmarken, ca 5–10 % utanför formellt skyddad skog, som utgör ”flaskhalsen” för att klara väsentliga delar av landskapets biologiska mångfald och att särskilt värdefulla kontinuitetsskogar borde brukas med hyggesfria metoder. Vi anser att det strider mot andan i skogsvårdslagens två jämställda mål, miljö och produktion, att lagen utgår ifrån trakthyggesbruk som normen. Skogsägare ska inte behöva välja ett alternativ som är sämre ur miljösynpunkt eller andra synpunkter som skogsägaren värderar som landskapsbild, rekreation eller betydelsen för andra näringar bara för att det är mindre krångligt. Skogsvårdslagen bör därför ses över i syfte att underlätta för hyggesfria metoder. Vi anser vidare att hyggesfria metoder inte bara bör tillåtas, utan också främjas. Vi anser att Skogsstyrelsen bör ges ett löpande uppdrag att i sin rådgivning till skogsägare stödja utvecklingen av hyggesfria skogsbruksmetoder. Vi anser också att regeringen bör utreda ett särskilt ekonomiskt ersättningsstöd för skogsägarna för att täcka vissa fördyrande kostnader i samband med övergång till hyggesfria metoder. Det behövs också en satsning, bl.a. inom SLU och Skogforsk, på att forska vidare om hyggesfria metoder. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Miljö- och kulturhänsyn m.m., punkt 3 (S, MP, V)

av Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP), Suzanne Svensson (S) och Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del och 2010/11:MJ444 yrkande 1.

Ställningstagande

Det är mycket angeläget att göra en genomgång av läget för den biologiska mångfalden utanför skyddade områden. Både skogsbruket och förvaltningen av områden med formellt skydd behöver ta större miljöhänsyn. Ytterligare ett problem är efterlevnaden av skogsvårdslagen. Staten har satt en miniminivå för miljöhänsyn i 30 § skogsvårdslagen som egentligen är för låg för att klara det produktiva skogsbrukets andel av ansvaret för den biologiska mångfalden. Skogsstyrelsen konstaterar i sin senaste årsredovisning både att andelen avverkade arealer som inte klarar lagens minimikrav har ökat, och nu är ca 25 % av den avverkade arealen, och att målet om att till 2010 halvera den areal där miljöhänsynen inte uppfyller skogsvårdslagens krav inte kommer att nås. Till detta kommer att målet om att 50 % av den avverkade arealen ska ha en miljöhänsyn som är betydligt bättre än kraven i skogsvårdslagen inte nås utan att den andelen i stället har minskat till 34 %. Varken den lågt satta miniminivån för miljöhänsyn eller löften om att på frivillig väg ta ett större ansvar fungerar alltså i dag. Den stora andelen avverkningar som inte ens lever upp till lagens minimikrav har också medfört krav på att sanktionsavgifter ska införas för brott mot 30 § skogsvårdslagen. I SOU 2006:81 föreslogs att sanktionsavgifter för flera olika brott mot skogsvårdslagen skulle utredas, men regeringen har valt att inte göra det. Myndigheterna behöver ingripa med större krav mot brott mot reglerna till skydd för miljövärden i skogen. Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på sanktionsavgifter och andra åtgärder som behövs för att kraven i 30 § skogsvårdslagen ska uppfyllas. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Skydd av skog, punkt 4 (MP, V)

av Åsa Romson (MP) och Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del och 2010/11:MJ444 yrkande 3.

Ställningstagande

Tyvärre bedöms inte miljö kvalitetsmålet Levande skogar kunna nås till 2020. Miljömålsrådet menade därför i den senaste utvärderingen (2009) att det brådskar med att vidta nödvändiga åtgärder om målet ska vara möjligt att nå på längre sikt. Mängden död ved, gammal skog och äldre lövrik skog har ökat, men samtidigt fortsätter biologiskt och kulturellt värdefulla miljöer att utarmas. Fortfarande avverkas värdefull skog i Sverige. Under perioden 2004–2008 avverkades 12 600 hektar oskyddade värdekärnor, vil-

ket motsvarade en femtedel av de värdekärnor som fått skydd under perioden. Beslut har fattats som innebär att delmålet för formellt skydd av skog till 2010 (ytterligare 400 000 hektar) ser ut att nås inom något eller några få år. Men detta arealmål var just ett etappmål. Miljömålsrådet föreslog 2008 ett nytt etappmål efter 2010, men regeringen har inte lagt fram något sådant. Mer skog behöver skyddas. Inga skogar med höga naturvärden ska avverkas.

Vi anser vidare att arealmålet inte bara är ett kvantitetsmål, utan också ett kvalitetsmål. Därför är det viktigt att rätt typ av skog skyddas. Avsättningarna ska vara lokaliserade så att värdekärnor skyddas, att buffertområden och spridningskorridorer finns och att olika livsmiljöer finns representerade. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har tagit fram en nationell strategi för att nå målet, som ger en regionalfördelning som i sin tur bygger på en avsikt att få ett representativt skydd för olika typer av skogar och livsmiljöer. En jämförelse visar att regeringens sätt att nå hektarmålet ger en överrepresentation av den typ av skog som finns i Norrlands inland. Det är naturligtvis bra att dessa skogar skyddas, men det får inte dölja det förhållandet att skyddet för andra typer av skogar blivit eftersatt. Läget är akut i vissa delar av landet. Vi anser därför att skydd av eftersatta skogsmiljöer utanför Norrlands inland måste ges högre prioritet i det fortsatta skyddsarbetet. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Naturvårdsavgift vid avverkning, punkt 5 (MP, V)

av Åsa Romson (MP) och Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del.

Ställningstagande

En naturvårdsavgift som kopplas till virkesuttag skulle vara proportionell mot den årliga avverkningen i Sverige och direkt kopplad till den miljöbelastning på naturen som skogsbruk utgör. Intäkterna från naturvårdsavgiften skulle kunna öronmärkas för formellt skogsskydd, markinlösen och intrångsersättningar. Möjligheten att införa en sådan naturvårdsavgift för avverkning av skog bör ses över. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Skogsskötsel m.m., punkt 6 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del och avslår motion 2010/11:MJ223.

Ställningstagande

Staten måste bedriva ett aktivt förvaltarskap över sina skogsområden. Det statliga ägandet av skogsområden bör samlas i ett bolag. Det nya skogsbolaget bör inte ha avkastning som främsta mål, utan en hållbar användning av skogens resurser. Parallellt med det bör bolaget åläggas att avsätta större arealer till skyddade naturområden. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Import av illegalt avverkat timmer, punkt 7 (S, MP, V)

av Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP), Suzanne Svensson (S) och Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ294 yrkande 9 i denna del.

Ställningstagande

Ett viktigt hot mot den biologiska mångfalden världen över är exploatering av skog. Illegala skogsavverkningar i fattigare länder är ett enormt stort problem. Avskogning i utvecklingsländer initierad genom mänsklig aktivitet motsvarar dessutom ungefär 20 % av de globala växthusgasutsläppen. EU:s omfattande import av illegalt avverkade skogsprodukter från tredje världen leder till skövlad regnskog, utarmad biologisk mångfald och allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Detta drabbar fattiga människor och i synnerhet kvinnor hårt. En bindande lagstiftning och ett regelverk som stoppar importen av illegalt avverkad skog inom Sverige och EU bör därför införas. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Strategi för bioenergi, punkt 8 (S, MP, V)

av Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP), Suzanne Svensson (S) och Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11: MJ294 yrkande 9 i denna del.

Ställningstagande

Sverige består till ungefär två tredjedelar av skog. På ca 95 % av dessa marker bedrivs skogsbruk. Skogen betyder mycket för Sveriges välfärd. Skogen betyder även mycket i form av produktion av biobränsle som kan ersätta fossila bränslen och bidra till att motverka klimatförändringarna. När skogen växer binds koldioxid, och när uttaget ökar frigörs koldioxid. Utveckling av och satsning på skogsbruket är en viktig del i en grön och hållbar omställning. Dagens skogsbruk behöver dock förändras och förnyas. Samtidigt som efterfrågan på råvaran ökar lever en stor mängd växt- och djurarter i våra skogar under hot. På rödlistan i Sverige klassas för tillfället nästan 2 000 arter som missgynnade eller hotade. Vid uttag av biomassa måste ansvar för skogens biologiska mångfald tas. Det är mycket viktigt att skogsvårdslagens jämställda produktionsmål och miljömål balanseras. Därför behöver vi en nationell strategi för bioenergi för att klara en ökad produktion utan att minska den biologiska mångfalden. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

Vi företrädare för Socialdemokraterna vill med detta särskilda yttrande markera den betydelse som vi anser att ett uthålligt skogsbruk har för den gröna omställningen av Sverige. Vi vill också tydliggöra att den borgerliga regeringen inte förmår att skapa de resurser och det intresse som krävs för att möta klimatförändringarnas effekter och stoppa förödelsen av den biologiska mångfalden. Att ställa om samhället i en mer hållbar riktning ska ses som en positiv utmaning, inte som en börda.

Den svenska skogen har en betydelsefull uppgift i miljö- och klimatarbetet. Regeringen påstår sig värna om skogen och förklarar gärna att ”aldrig förr har så mycket gjorts för miljön” – samtidigt som man i realiteten har sänkt anslagen till den biologiska mångfalden. Pengar som skulle ha gått till skyddsarbete, kalkningsverksamhet, viltförvaltning och vattenvård m.m. har tagits bort. Nettot för årets budget ligger på minus 200 miljoner kronor jämfört med budgeten för 2007. Regeringen säger sig eftersträva ett ”mer kostnadseffektivt sätt” att skydda naturen.

Grunden för den skogspolitik som bedrevs fram till regeringsskiftet 2006 – och som beslutades av en enig riksdag 1993 – bygger på principen om omsorg gentemot kommande generationer. Skogen ska vårdas och nyttjas så att vi alla, barn, barnbarn och barnbarnsbarn, får del av dess nyttigheter. Skogsägarna gavs i riksdagsbeslutet ett övergripande ansvar. De ska praktiskt och ekonomiskt ansvara för skogsbruket, i kombination med att de får en ökad frihet för hanteringen av den enskilda skogstillgången. 1993 års beslut tog också upp vårt internationella ansvar, i enlighet med FN:s stadgar om hållbart brukande av alla typer av skogar. Som en av världens främsta skogsnationer, och den största inom EU, bör Sverige vara en internationell föregångare. Vi har en pedagogisk uppgift i arbetet för ett globalt långsiktigt hållbart skogsbruk.

Skog och skogsmark är en nationell tillgång, likaväl som en internationell sådan. Skogen ska skötas så att den långsiktigt och uthålligt ger god avkastning, samtidigt som den biologiska mångfalden behålls och hänsyn till andra allmänna intressen tas. Skogens framtida uppgift som kolsänka måste diskuteras. En viktig fråga för vår skogspolitik är hur tillväxten ska kunna öka utan att miljöhänsynen minskar. Avvägningen mellan de två jämställda skogspolitiska målen, miljömålet och produktionsmålet, har stor betydelse. Här behövs rådgivning, vidgad kunskap och utökad forskning, inte minst vad gäller riskerna med de stormar som uppstår i klimatförändringarnas spår.

Vi anser att det behövs nya modeller för att skydda skogen och för att hejda förlusten av biologisk mångfald. En reservatsstrategi är nödvändig. Samhället, övriga näringar och skogsbruket måste också bättre kommunicera hur det framtida skogsbruket ska fungera.

Från Socialdemokratisk sida vill vi att delar av den produktiva skogen ska skötas med en särskild miljöhänsyn. Därutöver finns ett generellt behov av skogsvårdande insatser. Skogsvården måste förbättras på ett mer konstruktivt sätt än vad regeringen förmår. Många skogsägare uppfattar t.ex. inte kraven i skogsvårdslagen som tillräckligt skarpa. Detta leder till att återväxten blir mindre. Regeringen måste vidta åtgärder som ökar de skogsvårdande insatserna gallring, röjning och återplantering. Skogsstyrelsen bör fortsätta sitt arbete som expertmyndighet åt regeringen, som rådgivare åt skogsnäringen och som främjare av skogsvårdslagen. Regeringens avveckling av Skogsstyrelsens uppdragsverksamhet är ideologisk, i syfte att ge uppdrag åt nya, privata aktörer. Vi anser att det finns en viktig poäng i Skogsstyrelsens arbete som oberoende, värderande tredje part mellan köpare och säljare. Skogsstyrelsen ska också ha reella möjligheter att arbeta efter de skogspolitiska målen.

Den svenska skogen ska räcka till mycket och kräver därför en skogspolitik med engagemang. Den ska ge råvara till skogsindustrin, öka inslagen av trähusbyggen och ge nya möjligheter för uttag av biomassa. Den är betydelsefull för människors rekreation och hälsotillstånd. Den bidrar till upplevelseturismen, som har stor ekonomisk potential. Den uppfyller många behov av friluftsliv. Skogs- och tränäringen är viktig för sysselsättningen på landsbygden samtidigt som den är en stor tillgång i arbetet med att skapa ett hållbart samhälle. Trä och träfiber är en förnybar och nationell resurs, och en ökad användning av trä ska främjas.

Vi vill slutligen markera behovet av stöd till projekt som leder till bevarandet av tallbeståndet i Sverige. Den förnyring av tall som tidigare var en naturlig del av skogsarbetet har i dag ersatts med plantering av gran. Detta kan leda till att marken utnyttjas på fel sätt, vilket ger sämre ekonomi för skogsindustrin. Den biologiska mångfalden riskerar därmed att utarmas på sin artrikedom.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:MJ223 av Gustav Nilsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skötselplaner för tätortsnära ädellövskog och övrig skog.

2010/11:MJ247 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av skogsvårdslagen.

2010/11:MJ294 av Jens Holm m.fl. (V):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder i skogen.

2010/11:MJ444 av Åsa Romson m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa efterlevnaden av skogsvårdslagens regler för miljö- och kulturhänsyn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skogsvårdslagen bör ses över i syfte att underlätta för hyggesfria metoder samt att hyggesfria metoder bör främjas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skydd av eftersatta skogsmiljöer utanför Norrlands inland bör ges högre prioritet i det fortsatta skyddsarbetet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skogsvårdslagen bör ändras så att den bygger på en ekosystemansats där produktionsmålet underordnas en långsiktigt ekologiskt hållbar utveckling av skogen.